

'Ze is geen ideologisch beest, maar iemand die zich in dossiers vastbijt. Daarin was zij goed'

Haagse hyena's ruiken het bloed van Wilma Mansveld al

Staatssecretaris Wilma Mansveld moet vrezen voor haar politieke lot.
ANP

Staatssecretaris Wilma Mansveld tijdens een eerder debat over de chaos bij Prorail. Toen wist zij nog het vege lijf te redden.
ANP

ANP

ANP

ANP

Wilma Mansveld vecht voor haar politieke leven. De nuchtere Groningse moet zich de komende weken in de Tweede Kamer verdedigen voor de interne chaos bij Prorail én ze krijgt een kritisch Fyra-rapport voor haar kiezen. Kan Mansveld nog overleven in de Haagse slangenkuil? Een profiel.

EDWIN VAN DER AA EN

Ze denkt dat Diederik Samsom haar belt over de Eemshaven, of een ander langlopend dossier. En dus sms't Wilma Mansveld, in september 2012 nog een onbekende bestuurder in Groningen, naar de leider van de PvdA dat ze het druk heeft. Als ze later die dag terugbelt, vanuit de auto, vraagt Samsom aan Mansveld of ze de nieuwe staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu wil worden. Zij schrikt daar zo van, dat ze prompt ophangt. Pas een paar dagen later belt ze terug.

Wilma Jacqueline Mansveld (Hilversum, 1962) is in de nazomer van 2012 niet de enige die verrast is door haar benoeming. „Iederéén in Groningen was verrast,” zegt Johan de Veer, die het Groningse provinciebestuur al jaren volgt voor het Dagblad van het Noorden. „Ze was onervaren als bestuurder en viel totaal niet op. Inhoudelijk sterk, maar als politiek performer kwam ze tekort. Ik dacht: straks vallen de blaadjes op het spoor en ben jij de

pineut. Hoe ga jij daar mee dealen?”

Pleegdochter

De carrière van Wilma Mansveld, die haar jeugd doorbrengt in een arbeidersgezin, zit toch al vol wonderlijke wendingen. Van haar middelbare school maakt ze een potje. Na twee mislukte eindexamens moet Mansveld van school. Op haar 18de gaat ze aan het werk, als secretaresse in een ziekenhuis. Op aandringen van haar baas besluit Mansveld in de avonduren toch maar het havo-diploma te halen. Net als dat gelukt is, krijgt ze op haar 22ste de zorg over een 12-jarige pleegdochter, Marscha.

Eenmaal in het bezit van een diploma wordt Mansveld ambitieuzer. Nadat ze voor de liefde naar Groningen is verhuisd, gaat ze als directiesecretaresse aan de slag bij Creatief Vakantieparken - een soort Center Parcs in het klein. „Ik had drie kandidaten, maar ik was er na 10 minuten uit,” zegt haar toenmalige baas Joop Strating. „Wat een slimme, kordate vrouw.”

Ze heeft de kracht om mensen met tegenstrijdige belangen te verbinden, weet toenmalig collega Ben Suurmeijer. „Analytisch vond ik haar ook sterk. Maar ze is vooral een warm mens. Het management van toen komt nog elk jaar bij elkaar, en daar heeft zij voor gezorgd.”

Dossiers

In 2001 maakt Mansveld de stap naar het openbaar bestuur. Ze wordt secretaris van de SER Noord-Nederland. En in 2003 debuteert Mansveld in de politiek, als Statenlid met de portefeuille jeugdzorg. „Ze bleek eerder zakelijk dan politiek,” zegt

toenmalig gedeputeerde Marc Calon. „Geen ideologisch beest, maar iemand die zich in dossiers vastbijt. Daarin was ze goed.”

Maar Mansveld valt nog niet op. In 2008, als de Groningse PvdA-gedeputeerde met de portefeuille jeugdzorg vertrekt, kiest haar partij voor een collega met meer ervaring. Maar 3 jaar later is Mansveld alsnog aan de beurt om gedeputeerde te worden.

„Debatteren bleek niet haar favoriete bezigheid,” zegt De Veer. „Ze kon het bestuurlijke verhaal wel vertellen, maar ze had moeite met kritische vragen. Dan kwam ze steevast met een gordroog beleidsverhaal, waar niemand wijzer van werd. En als journalisten haar verhaal niet begrepen, snauwde ze: 'Begrijp je dat dan niet?' We wensten haar wat meer losheid toe in het debat, zal ik maar zeggen.”

Volgens vriend en PvdA-partijgenoot Calon toonde Mansveld zich een 'heel goede bestuurder'. „Maar in anderhalf jaar wist ze zich niet te profileren,” pareert De Veer. „Achter de schermen was men tevreden, maar je moet ook kunnen vertellen wat je bereikt. Dat kon ze niet.”

Uitstervende soort

En dan is er ineens dat telefoontje uit Den Haag. Mansveld is in 2011 opgevallen in het landelijk campagne team voor de provinciale verkiezingen. Partijvoorzitter Hans Spekman, net als Mansveld opgegroeid in Utrecht, zit ook in dat team. „Ze maakte indruk tijdens die bijeenkomsten,” vertelt hij. „Wilma heeft een nuchterheid die van het uitstervende soort is. Ze had in Groningen bewezen dat ze de inhoud beheerste, maar in die campagne bleek ze ook nog een betrokken vrouw. Ik voelde intuïtief dat het goed zat.”

Zo goed dat de onervaren Mansveld wordt opgezadeld met een loodzware portefeuille, het ov-dossier dat de PvdA wil beheren.

Melanie Schultz, die in het vorige kabinet verantwoordelijk was voor het spoor, legde het grootste hoofdpijndossier neer bij haar staatssecretaris,” zegt PvdA-Kamerlid Jacques Monasch erover. „Ik trok daar mijn wenkbrauwen bij op. De minister wilde alleen veilige onderwerpen.”

Schultz ontkent die lezing. „Toen we de portefeuilles gingen verdelen, hebben we gezegd: houden we het zo of doen we het op een andere manier? Ik heb het ov heel veel jaren gedaan en vond het wel leuk om de portefeuille water ook eens te doen. Net als de Omgevingswet, een groot project. Maar ik heb haar het spoor nooit in de mik geschoven, want zij heeft nooit gezegd dat ze niet wilde. Dus het was niet tegen Wilma: jij moet en anders mag je er niet in.”

Watertaxi

Voor Kamerleden is Mansveld bij haar komst een volstreekte onbekende. Ze moeten haar zelfs googelen om informatie te vinden. PvdA'er Duco Hoogland, die als kersvers Kamerlid de spoorportefeuille krijgt, nodigt Mansveld bij hem thuis uit, in Rotterdam. „Ik heb een watertaxi besteld, ik wilde kijken of ze een stoer wijf is. Dat bleek te kloppen. Ze gaf geen krimp terwijl dat snelle bootje helemaal los ging.”

Vrijwel meteen krijgt de 'stoere' Mansveld het moeilijk met de loodzware spoordossiers. De Fyra blijkt al snel een ramp op wielen. En een kritisch rapport over Prorail lag maandenlang in een la. Ze verdedigt zich door te zeggen dat haar ambtenaren geblunderd hebben - een uitspraak die haar op het ministerie meteen veel goodwill kost. „Zoiets krijg je vroeger of later altijd terug op je bordje,” zegt een ingewijde.

Nog problematischer is Mansvelds slechte verhouding met de Tweede Kamer. Ook in Den Haag blijkt ze als 'politiek performer' geen uitblinker. „Je moet in de politiek ook eens iemand bij de kladden

durven pakken,” vertelt vriend Calon. „Als je niet terugbijt, komen ze steeds dichterbij. Maar het zit gewoon niet in haar karakter om eens in het openbaar uit te halen.”

Beeldvorming

Het gaat in Den Haag, meer dan waar ook, om beeldvorming - en juist daarmee worstelt Mansveld. Interviews geeft ze nauwelijks. In tegenstelling tot andere politici praat ze niet over haar privéleven, dat is getekend door de ernstige ziekte van haar partner Jakob. „Die menselijke kant laat ze niet zien,” zegt oud-collega en vriend Ben Suurmeijer. „Ze wil het zakelijk houden.”

Maar ook over haar dossiers treedt Mansveld amper zelf naar buiten in de media. En dus wordt de beeldvorming vooral bepaald door problemen en incidenten. Hoewel ze harde ingrepen niet schuwt - ze besluit Prorail veel strakker aan te sturen en haalt de bezem door de top - beklijft in Kamerdebatten het beeld van een vrouw die de touwtjes niet in handen heeft.

Nog pijnlijker wordt het na afloop van een van die debatten, als de nieuwe Prorail-baas Pier Eringa Mansveld de hand wil schudden. Voor het oog van de camera's weigert ze de handdruk ('U mag hier niet komen'). „Ze baalde daar enorm van,” zegt vriend Calon. „Het was onhandig. Het stelde niks voor, die twee kunnen prima met elkaar overweg. Maar het was een pijnlijk beeld.”

Ook in de vervoerswereld neemt de kritiek toe. Prominenten in de vervoerssector - die alleen anoniem willen praten - vertellen dat Mansvelds ambtenaren 'niet bepaald een hoge pet van Wilma op hebben'. En dat ze problemen onder het tapijt zou proberen te schuiven.

„Ik werkte eens mee aan een kritisch artikel in de krant,” vertelt een voormalig topbestuurder. „Werd ik halsoverkop gebeld dat ik het allemaal niet zo eerlijk naar

buiten had mogen brengen." En een andere topman: „Ik stuurde haar een rapport toe, kreeg ik plotsklaps een boze brief terug dat ik die informatie helemaal niet mocht verspreiden of openbaren. Het gevoel was dat ik alles onder de pet moest houden, maar dat weigerde ik pertinent."

Pittige kritiek

Komende weken moet blijken of Mansveld haar moeizame Fyra-verhoor en de Tweede Kamer overleeft. Het debat over de problemen bij Prorail zal binnenkort plaatsvinden. En aanstaande woensdag al verschijnt het eindrapport van de enquêtemissie Fyra, waarin Mansveld volgens ingewijden pittige kritiek te wachten staat.

De oppositie ruikt bloed. „Soms wordt de zaak zelf minder belangrijk gevonden dan het debat over de persoon," zegt partijvoorzitter Spekman daarover. „Ik hoop dat er uiteindelijk iets verandert, omdat die cultuur negatief en dodelijk is, maar het hoort nu helaas bij het politieke leven in Den Haag. Ik ben altijd enthousiast over haar gebleven."

Openlijk straalt de PvdA-leiding nog vertrouwen uit over de huidige staatssecretaris op het ov-dossier, maar de partij zou heimelijk al denken over een eventuele opvolger. Op het ministerie en in de spoorwereld wordt de naam Sharon Dijksma gefluisterd, nu staatssecretaris op Economische Zaken. Zij zou wél rust kunnen brengen op het woelige spoordossier, denken kenners.

De vraag is hoelang Mansveld alle ellende zelf volhoudt. Of wanneer de PvdA-top ingrijpt, als ze uiteindelijk niet weg wil. „Het Binnenhof is een soort roefdierenverblijf," stelt Kamerlid Duco Hoogland vast. „En Mansveld is nu de olifant waar de hongerige hyena's op jagen."